

Boko 164 nan songo d. 21
1999 SAN - Zuwenkalo

Jekatbaara

Cikela ceman n'a musoman kunnafoniseben

a be bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

ŋinan Cikesan Bilasiralikan

Pe 3nan

"Hakillatige ni
Kunkonota Cesiri
Kono"

Dirisa Keyita CMDT lemaaba

Dugukolonon Kunben Baaraw:

**Siwaa ye
No Bo Kucala
Cikemara Kono**

Pe 9nan

"Kalan be mogoo son hakili la, nka kunnafoni be mogoo be kunpan na" (Yoro Ulen Sidibe)

CMDT KA JAABILIKAN

CMDT nemaayaso n'a baarakelaw ka lapasaton ye badenyatonsigi nogonye do ke. O nogonye kuncera ben ni kelenya kono. O kono kunnafoniw laset, kunnafonilaseseben dow y'u ka hakilijuguw don o senkor o fo ko CMTD cito file. Dow yere y'a lase ko CMTD baarakelaw murutilen be k'a sabu ke bilanyerema ni yuruku yuruku walew ye cakeda in na.

CMTD joda kama Mali soro la; a barika n'a nafa kama; jamanadenw kunnafoni kouman siratege la; CMTD nemaayaso y'a wajibya a yere kan ka wuli k'a ka cakeda kono kunnafoni lakikaw lase jama ma. U ka lase fana a baaranogon n'a dembagaw ma. Jelenya kono.

O hakilina sira kan, an bena an ka kibaruyaw lateme dakun fila kan.

A folo, nafoloko mankannin min be CMTD baarada kono,

A filanan, o be se CMTD ka magojoeminenko n'a ka bilankoroko lahalaw ma.

CMTD Baarada Nafoloko Mankannin
Bi, n'i ye CMTD ke feeref en ye k'a ta k'a yuguyugu ka tila k'a ka julu talenw tige ka bo a la, i b'a ye ko CMTD ka manankun be t'i jo sefa wari miliyari 80 hake la. Jamanafolo y'o la sefa wari miliyari 32 ni tila ye. Degunnafolo be ben sefa wari miliyari 12 hake ma. Jigiyanafolo soro ka kan ka ben sefa wari miliyari 21 ni miliyon 200 ma. O ye 96/97 cikesan nafolomugu to ye.

Nin b'a jira ko nafolokogeleya te CMTD la wa a be se ka julu ta a sago n'a dingo la a dembagaw fe.

Nafolokogeleyanin min be yen, o be bo koori feereyorbaw ka binkawuli degunw na.

Ninan, ko balalen fila donna o senkor. O de ye CMTD bila a ka sefa wari miliyari 90 julu ta k'a lase senkelaw ma. O sabu bora a ka koori koloma toni ba 500 sorojen jigiya la. Koori garilama nafolo soroje ye kalo 12 fo 15 temenekon. Koribalon y'a setuma je Abijan k'a sabu ke mobilibatigw ka degun sorojenw ye. Nin degun bee be fara koori sansongo kan dije feereyorbaw la. Nin bee de ye baaraw keli lasumaya. Hakililajigin na, salon setanburukalo tile 30 y'a soro CMTD y'a ka

koori hake bolen tilayoro sabanan feere. Kilo feerela o waati sefa wari dorome kemeni bi wolonwula ni kononton.

An be waati min na i ko bi, dakun fila be yen folu ka dajira maaw la.

A folo, nafolomugu min be don koori baarali dafe, o dakejnen bilalen be kerefe. Buguni cikemara niyoro b'o jate kono.

A filanan, layidu talenw timeni hukumu kono, cikesan 98/99 koori garikisela ma toni ba 69 ani 555 doron de lasera a seyorow la. Nka, CMTD jigi be toni ba 145 hake nafolomugu soroji kan.

CMTD cakeda ni Farafinna koorisenejoro si te se ka sanga nogon na k'a sabu ke a ka nafolomuguko n'a ka soroji sabatili kouman ye.

MAGOJOEMINENKO KIIMESIRA

Kunnafoni sugu bee lasera jama ma nin dakun in kan fo tine.

MAGOJOEMINENKO ni bolokorosigiko kiimeni hakilina bora CMTD cakeda yere de yoro. A dabora magojoeminen minnu be lamara la CMTD cakeda la, olu hake ka sidon. O be teme sira jumew fe?

* Ka cakebaraninlabaara lase CMTD baarabolo bee la,

* Ka baarafeere mara do laben cakebaranin na nogoko nenaboli kama,

* Ka feere ni donko deme dansigi. O hakilina kelen kono, cidenkulu maa 16 bilala ka tu bolo da dakun bee kise kan. Koorisenejoro bolofara kelen kelenna ka maa be cidenkulu in na. Nin bee dabokun ye yaasa dakun ninnu kelen kelenna be se ka lajeywa bee ma, cakeda in kunkun n'a nenjen ka lafesefese bee ye.

Nogoko nasira la (koori ta ni sumanw ta fo ka se segeni ni binfagalaw ni fenjenamafagalaw ma) jate tataw be ben cikesan mago ma co. N'i munumuna. Buguni ni Kucala ni San cikemaraw kono, o mago be lajeywa i ma.

Ninan (99/2000) cikesan kama, sefa wari miliyari 32 ni tila de donna nogoko dafe. Fenjenamafagalaw na, an y'a laje ka do fara ninan cikesan jate dansigilenw kan. O dabokun ye yaasa kon be ke ka fenjenamaw kelle joona u buguntuma ka bo koori la.

Maa minnu ne dara nogomobilifa taakasegin kan, n'u lakodonnen te kibaruya

ninnu na, u be to fili la.

Min ye mobiliminenco ni mansin were mineneko ye, o jate jonjon bena lakodon tile fila in na bawo segesegelikew wulilen don a ko kama CMTD cikemara kelen kelenna kono. O sira kan, a hake n'a songo be sidon. Ni yuruku yuruku ni dantemewale fen o fen yera o baaraw la, olu fana be sidon o senfe. A tun ka ni an ka o segesegeliw jaabiw makono.

A be kalo kelen bo bi CMTD ye magojoeminen misenniw ninini n'u sanni lajo ka soro u mago be a ye. Nin bee dabokun ye segesegeliw ka ke a nema. Ni fen yelenna jate dansigilenw kan, o be bila ka ninan okutoburukalo baaradamine makono. Sanniko tena ye a la bilen.

Nin bee kofe, CMTD nemaaba ni baarakelaw ka lapasaton ka nogonye laban senfe, nemaaba ye layidu ta ko a bera nin konje kunkun n'a nenjen bo nogon na wa a b'a ko sen fo a dan.

Dakurunelaban na, CMTD nemaayaso nisondiyalen b'a dajira jama na ko here ni badenya ni kelenya de be nemaayaso ni CMTD baarakelaw ka lapasaton ce. Gelya sugu o sugu mana don u ni nogon ce, sigikafu ni ben ni badenya be o gelyaw ta ka bo u ni nogon ce. San 1991 koorisenejoro degunw madasira y'o misali numan ye.

Waati temena (a ma me) jamanadenw bee wulila ka ke kelen ye yaasa CMTD feereli be bo a ma. O fasodenyawale tora CMTD nemaayaso hakili la. Maa minnu hakili tun ye CMTD walonlonni n'a tonoboli ye dije nafolobatigw ma, olu maa kelenw de tilala k'a ye ko CMTD ka baarakcogo ka kan ka kokerodon. O be ke sabu ye CMTD ka koori koloma hake bo caya. Soro be jidi jamandenw bolo hakaja jamana yere bolo. Dunkafa sabatili b'o kono wa kenyereye cakedaw be sankorota, jamanadenw ka baarako be nogoya o sabu la.

Yiriwa siraba bolen in be ka taama ni nafa soroji ni kunkorota ye.

Anw ka jate la, CMTD ye Mali jamana soro sabatilan baarakeminen lakika ye.

A ka kan an bee k'a lakana an seko la.

CMTD Nemaayaso
Bayelemabaga Yusufu Jalo

JINAN CIKESAN BILASIRALIKAN :

Hakililatige ni Kunkorota cesirri kono

"Ne yere bolo, konkoman kene lakika ye dije feereyrobaw de ye wa o sira kan anw hakili latigelen be i ko nomijiranna moden ta".

An ka nin boko in na, an y'a naniya ka korof do konokanw bayelma k'u las'aw ma. O korof in ye CMDT nemaaba Dirisa Keyita ka korof ye min bora a ni Faransi Arajosoba RFI ka kumanogonya konona na mekalo waati.

Jinan cikesan (99-2000) damine na, CMDT nemaaba Dirisa Keyita ka nin korof in be se ka jate bilasiralikan walanda ye k'a nesin kooribaaralaw ni jamana den bee lajelen ma. Korof in file :

Nininkali : *Karamogoba Dirisa Keyita, i ye Mali minisiri koro ye. An be don min na i ko bi, i ye CMDT nemaaba ye. CMDT dun ye koorko misali numan lakika ye Farafinna mume yere bee Banki Monjali ka walonwalonni kalkisew desera min na. O sabu bora CMDT ka baarabolo labenw sabati konuman na. N'i ye koori ta k'a mafile yali maa be se k'a fo ko nemamaya yere ntulomaa folo don Mali jamana kono.*

Dirisa Keyita ka jaabi : Ohon! Siga kelen t'o la bawo Maliden maa miliyon 3 de be koorko la. Koorkoloma hake min bora CMDT fe ninan, a nogon ma ye Farafinna Sahelijamana si kan. Toni ba 500 ni ko. Ezipitikaw kelen de y'an dan ni toni ba 10 ye. Nka salon ni samiye tun daminena an fe yan joona ka ben ni Zuwenkalo ye, an tun be Ezipitikaw bila an ko ni kene jan ye. O san kelen in kono, suman ni balo hake bota benna no toni miliyon 1 ani ba keme 2 ma. Min y'a nafoloko ye, sefa wari miliyari 100 de surula Mali koorisnenaw kan ninan. Jodaba b'o la Mali jamana soroko la.

Nininkali : *N'an y'o sira ta, maa be se k'a fo ko koori kera sababu ye ka Mali jamana ka yiriwa sabati kabini yere waati ?*

Dirisa Keyita ka jaabi : Haali !!! N'i ye Mali koorisenyoro mafile, i b'a ye k'a fo ko sumanko ni baganmara sansoroyoro don. Siraba dilannen

Sanga be
Mali koori la
dije fee-
reyrobaw
la.

konumanw be ka duguw dorogo nogon na. wa san kalo tan fila, maaw ni bolifew b'u kan bawo u lasagonnen don ka ne. Yiriwa sira caman ye ne soro Mali koorisenyoro la. O be damine togoda jikola ka taa se kene ya tigilamaa kenyerew sigili ni kenyasow joli ma senekelaw yere fe. Kalansow fana b'o cogo la.

Nininkali : *Karamogoba Dirisa Keyita, CMDT nemaaya b'i bolo. Ni maa min ko CMDT a fo koori hake bota laba-rali n'a donini fo dije suguw la.*

Dirisa Keyita ka jaabi : O don jaati !!!! I bora k'o baarabolodacogo min fo nin ye, CMDT ka sannayelen n'a ka kunkorota kirisi de y'o ye. CMDT ni cikelaw be je k'u magow fesefese. O ko, CMDT be soro ka tubabunog di u ma. Koortigewaati cikelaw b'o juruw bee sara.

Koorkoloma sannifeere gale be senekelaw ka bolo kan. Ni koori kolobora, mobilitigiw be koori doni k'u kunda genjidajamanaw kan. Kulumbaw be koori ta o la ka taa n'a ye dije feereyrobaw la. Feere mana nogoya, nafolomuguba be ladon jamana kono wa a ka soroko be nemajo senfe.

Nininkali : *O bee n'a ta, kiiri man-kannin binne don aw kan daw fe. A folo, daw y'a jira ko koorko ye CMDT barika bonya fo ka na Fanga ni CMDT ce ke i n'a fo malike fila be dangan kelen na. Aw be jaabi jumenw di nin hakilina*

fobagaw ma.

Dirisa Keyita ka jaabi : CMDT ye

Fanga ka cakeda sigilen de ye. CMDT ka nafolo labaarata la, keme o keme Fanga ta ye dorems 60 ye. Barika ni sannayelen min be CMDT la bi, o bora a ka baara bolodacogo n'a ka labenw sabati konuman na. Jamanakuntigi ni jamana setigibulonba ni jamanaden bee lajelen ka deme de bora ni CMDT ka nin kunkorotaba ye.

Nininkali : *Karamogoba Dirisa Keyita dow fana ko segensara bere te di senekelaw ma. O maa kelenw y'a jira ko ni konkoman tun donna koorko la, ko cikelaw segensara tun be girinya o senfe kosebe. Jaabi jumen be Karamogoba Dirisa Keyita bolo hakilina folen ninnu na ?*

Dirisa Keyita ka jaabi : O ye dablibanko ye ne bolo. An k'a mafile. Jinan koorkoloma sanda senekelaw fe, o dasigira sefa wari doreme 37 la kilo o kilo. O ye Mali ta ye. Burukina ni Senegali fana ta y'o kelen de ye. Kameruni ni Santarafiriki jamana ta t'o bo hali dooni. CMDT be koori nebilabaaraw ke ni cikelaw ye. Farafinna koorisenyoro daw fana be yen minnu te se nin koorkoloma sanda hake ma. N be olu jamariaw togo to sutura la. Baara werew be yen CMDT be minnu ke senekelaw ye wa u nafa ka bon koorisenc na. Nin bee ko, n'i ye

(A to be ne 4nan na)

(ne 3 nan to)

senekelaw ye k'u wasadon koorisene na fo ka taa se a hake bota cayali ma, o b'a jira k'a fo k'u fana ka bo de b'a la.

Nininkali : Dow fana y'a dajira k'a fo ko ni konkönmani donna koori izinibaarako n'a kolobobaaraw la k'o be ke sabu ye do ka fara korikoloma sanda hake kan.

Dirisa Keyita ka jaabi : N be min di o hakilina kan o ye jamana dow koorisene yoro ninnu labila dije nafolotigibaw ka bolo kan tuma min, nafolotigi kelen ninnu y'a jini ka do bo korikoloma sanda hake la. O jamanaw koorisene yoro be cogo min na bi, bee y'o don. Ni konkönmani koro tun ye ko do ka fara korikoloma sanda kan, nafolotigi ninnu tun b'a ke. Ne yere bolo, konkönmani kene lakika ye dije feereyrobaw de ye. Konkönmani dan y'o kene ye bawo janaw be bo nogon na yen de!. N'i ka koori ne n'a kolobocogo ka ni, siga t'a la i ni nafolomugu be segin i ka jamana kono. I ni koribaalaraw be soro k'a nokantono tila aw ni nogon ce. N'i dun ka koori ne te son, n'a be noco nogon na k'a sabu ke a koloboko cejugu ye, i ka koori te songo soro. Nafolotigiw tena da don a la wa tonoko kuma te. O cogo la, i konorodiyara cogo o cogo i tena se ka na senekelaw jigi fa nafoloko la abada.

Nininkali : Karamogoba Dirisa Keyita aw da tura baloko la sisan. Dow y'a jira ko kabini koorisene daminenka ko balosene fanga dogoyara. Koori dun te dunfen ye. Aw ka jaabi ye jumen ye hakilina in kan ?

Dirisa Keyita ka jaabi : Koori senecogo donbliya de be nin hakilina da kene kan. CMTD dun ka togoda yiriwali feerew la, senefenw be bo nogon koro. N'i ye koori sena jinan kene min kan, san min be da o kan i be no sena. San saban, i be kaba sena. Nka tilacogo be kene in na. A be tila saba(3) ye. Tilayoro kelen (%30) koori be sena o kan. A tilayoro to (%70) o be laben kaba ni no seneni kama. Nin feerew matarafali de y'a to CMTD sera ka suman ni balo hake bota miliyon kelen ni ba keme 2 hake soro jinan. N'o temena, seneke minnu be koorisene kama (tarakiteri ni soi n'u nogonnaw) olu kelen

de be ke ka balosene baaraw ke. O de ye Mali baloko bila ka ne soro koorisene yoro la. Dunkafa sabatilen don CMTD ka cikemara bee kono.

Nininkali : Halibi kiiribin nasira la, dow y'a jira ko fenjenamafagalaw fiyefiyeli ni koori furakelanw be fiye bila dugukolo la.

Dirisa Keyita ka jaabi : Eee !! Dow ko CMTD nogoko donni feerew be teme folen kan, dow yere y'a jira ko hake folen ninnu te foro labo.

Anw yere ka jate la, an be nin hakilina filaw ni nogon ce co. Nogo donni ka caya koorisene yoro la, o be ke sababu ye foro min mana baara jinan, o kana lafili foro were baara koson. Anw be feere bee tige yaasa nogo ka foro baara ta labo a jema. Soro minnu be ke o feerew kan, olu be se ka sanga Tekizasi jamana ta ma. Pakisitan dun ta de be joyoro naaninan na dije feereyrobaw la wa ale ka koorisene jiko dennen don babalan ni kobalan labennenw na. Endu jamana ni Zinbabuwe, olu fana ka soro te Mali ta mine hali a sentontonli la. N tigelen don a kan k'a fo ko CMTD be baara minnu na, dugukolonon kelen jodaba b'olu la.

Nininkali : CMTD be baara ninnu ke ni senekelaw ye. O bee n'a ta, dow y'a jira k'a fo ko joda bere te cikelaw bolo lakika la CMTD cakeda ka baaraw la.

Dirisa Keyita ka jaabi : Benkanseben labennen don Fanga ni CMTD ni senekelaw ka lapasaton SYCOV ce. Nin fan saba bee lajelen be koorisene yoro ka jetaako dantige sigikafu kono. Ne hakili la, baarakelognonya sementiyalan te teme o kan. Misali fana don min b'a jira k'a fo ko senekelaw ni CMTD tege be nogon bolo tigitigi.

Nininkali : Yali dugukoloko nofe fognognok be dakun jumenw na ? A kisaw be bolo jumenw kan.

Dirisa Keyita ka jaabi : Mankan ninnu be se ka soro jamana fan were fe nka ne hakili te dugukoloko fognognok la Mali koorisene yoro la. Hakilina barikamaw talen don koori hake bota cayali la Mali koorisene yoro la. O baaraw bena waleya Buguni cikemara ni jamana tilebinyanfanbolo kono. Baara ninnu dabokun ye Mali koorisene ka sannayelen sabatili n'a jidili ye.

Nininkali : Ni koorisene yoro tun

labenna ni feere dow ye yali koori yere tun bena se ka bayelema Mali kono wa ?

Dirisa Keyita ka jaabi : Ohon! Wa kenyereye tigilamaa minnu b'a fe k'u bolo don koribaara la, n b'a jini u fe u ka u wasadon gariko ni bagiko (gesedako) dakun na. An be don min na i ko bi, o dakun ma don ba la kosebe Mali kono. Cakeda minnu be se ka sigi nin baara ninnu keli kama, olu caman be nafoloko bolomagen jini u ka baaraw tiime konuman sira kan. Nka ni a minena ne yere ma, ne b'o bolomagen ta k'a di cikelaw de ma ka garibaara cakeda ninnu to yen. N'a baarada fen o fen be se ka soro sabati a jema, u be se ka na bawo kene file u koro.

Nininkali : Aw yere ka jatew la, yali koorko be se ka ke firifiriyoro ye Mali bolo k'a to a ka degunw n'a ka geleyaw kono wa?

Dirisa Keyita ka jaabi : Mali n'a ka geleya ni degun bee, sanga belebele koni be Mai koori la dije feereyrobaw la. O siga te n na. Farajejamana ni Lamerikenjamana dow ka koorko kokorodonnen don ni nafolomuguba ye. Mali koori dun kokorodonnen te. O bee n'a ta, o koori kelen de ye Mali soro sabatilan ye. Mobilitigiw ni tajifeerelaw ni senekeba yirika n'u nogonnaw ka soro be sabati Alà ni koori sababu.

Soro bonyali siratige la, ni yiriwa sira be bo ni yetaw ni hakilinataw ni baarabolo yelemani ye, ne be se k'a fo ko CMTD y'a jeniyoro fin haali Mali jamana ka jetaa la !!!

Nininkali : Binkawuli min-be dije feereyrobaw la, yali o tena ke sababu ye ka Mali koori ka sannayelen dan sira la wa ?

Dirisa Keyita ka jaabi : Ne ma da o la. Binkawuli ninnu te bi ko ye wa a ma damine bi. Bi seegin sanw waatiw la, an ye binkawuli caman kolosi.

Ne be min fo k'a da nin kan o be Mali koori ka ne kan. Sanga ni dawula min be Mali koori la dije feereyrobaw la, o te dooni ye. O kama, firifiriyoro lakika b'an bolo. Mali koorko kelen don nomijiranna moden ta ye. Jore t'an na kuma te tamaki ma. A mana ke dakun o dakun ye, hakililatige ye an ta ye.

CMDT Nemaaba
Dirisa Keyita ka kofo
Bayelembaga Yusufu Jalo

Politikiko taabolo

Mekalo tile 2 kalataw jaabi

An be mekalo tile 2 kalafiliw kore bee kalama sisan. Misali la, an b'a don ko Kaye mara de kono politikiton kelenamaw hake dogoyara kene kan. N'an y'an banban sigidaw kono kono njenabu minisiriso ka kunnafoni dilenw kan, tonw n'u joyorow be walon walani cogo la maraw kono.

Tonw	Kaye mara	Kulukoro mara	Sikaso mara	Segu mara
ADEMA	1069	958	1064	1102
PARENA	413	193	176	75
UDD	57	112	185	-
CDS	-	-	161	-
MCCDR	-	-	-	108
USRDA	-	-	-	-

Ninnu ye jaabi kumbabaw ye an ye minnu soro k'u segesegé n'u be politikiton ADEMA ka sansoro de kofo. Nk'an k'a to an hakili la ko ton werew, i na fo US-RDA, PMDR, PDR n'u nognaw fana ye joyoró soro.

Yusufu Fane ni Tumani Yalam Sidibe .

Kalo ladilikan

Cikela ka nin waati baraketa kolo girinw ye fen damadow ye :

- Damannogo donni,
- Fenjenamafaganaw fiyefiyeli,
- Bagandumuni kene labenni,
- Ferew ni dottiya kalanbolo labennenw-matarafali.

Nogo donni na, nogo donta hake kana dantemé wa a ka don a tuma na.

Ni dotti ma ke joona, a ka ni koori monikuru ni segeni ka don kelen ye nogen fe. Koori dotti kana teme Zulyekalo tile 20 kan. Koori ni sumanw furakeli sirategs la, baarakeminew segesegeli ye wajibi ye. Furakeli k'ecogo, a hake n'a baaraw bolodacogo ka kan ka matarafa. Kolosili ka kan ka boli kosebe jo ka ngaranka jugujima kan. Kunnafoji jenjew be cikelakolidenw bolo k'u lase bee ma.

Baganmara hukumu kono, sira saba ka kan ka labo a nema cikela fe :

- Bagandumuni kene dansigili n'a labenni,
- Senekemisiw ka kene yako kolosili n'u furakeli,
- Werenganaw kiimeni.

Musow demebolo fe sa, a ka kan farankanni ka ke musow kan u ka forokene boli la. A be nini fana nogoya ka don musow ka kalanko baaraw la.

Dawuda Mace Dawo
CMDT Nemaayaso, Bamako

U KO....

Kuma diman te maa ni kongoto ce nka fura te kongo la kungokonona k'o. Dabakala tabagaw ka tanton k'u konumandon.

Sanji bindon ye bee wulidon ye.

Donkilidala Mayimuna Danbele
Ka bo Jikoroni Bamako.

***

Ni dije ye doni ye, a doni be kotigiw de kun. Nonte maa min te ko kunna, ko fana t'o kunna dere. Diye kono, an be fen o fen makaran, o ka kan ka ke an togo ye sabu la, ale de be to an k'o.

Jeli Baaba Sisoko
Mali tarikufolaba Bamako

***

Ee, numudenw sisi bora ntamannin koro, n ko mana diya muso min ye o ka n segeré ntamannin koro sabu la bee b'i diyanyebaa de segeré !

Bazumana Sisoko
Mali Donkilidala Waraba

***

Fo te mogo ban. Mogi bee b'i jo fe barisa bee be numan ke n'i hakili de ye. Ayiwa bee be juguman ke n'i hakili de ye fana. Ni hakili dogoyara adamaden na, fenba dogoyara i la.

Kela Bala Jabate
Ka bo Kela
Kangaba Kubeda la.

***

Mali kurunba in be tingitanga kosebe fiyebe fe ji kan. Nk'a tf dafiri abada. An k'an bolo di nogen ma, ka baara ke, n'o kera an be sigi demokarasi suma na.

Alifa Umar Konare
a sigidon folo jamana kunna 1992
zuwenkalo tile 8

KUNNAFONI NI CIKANW

Waati temena Banki Monjali n'o ye dije waribonba ye, o y'a nini CMDT ka walon walon k'a bila feereli bolo kan dije nafolobatigw sago la. Jamanadenw ye wulikajo min ke SYNAPRO ni SYCOV ni CMT-HUICOMA lapasaton sen yera o k'e la. Lapasaton kulu ninnu ka jate la, CMT ka san 20 ni k'o baarrakéecogo labenw sabati konuman de kera sabu ye ka Mali kooriseneycro yere ke ka kunnawolo ni sankorota soro. CMT y'o jjidili feere boloda konuman waleya a ka cikemaraw kono. Benkanseben min labenna CMT n'a baaranogo senekelaaw ce, okera baarrakeminien nenama ye. Bee ka baaraketa dansigira ka tonow fana danbo bee ye.

CMT cakeda n'a baarrakelaw ka lapasaton y'u jo u joyoró la ka senkorogelaw k'e. San 1991 misali ma dogo maa si la nin hakilina in sira kan. O waati geleya min sigira CMT kan o y'a baarakelaw bila u ka jen u ka kalosara k'o yaasa degun in be ta ka bo CMT kan. Kunnafonilaseseben o, cakeda were o, CMT n'a baaranogo mago te ka ninnu si nininka u ni nogen ce sira taamata la. CMT-HUICOMA lapasaton tene a ka sira bila maa si ye. Wa fana a b'a nini sanga ani waati ka sigikafé ke a ka taamabere ye ka CMT nemaayaso segeré geleyaw ni degunw madali hakilina kan. A be cesiri fara a bolodala CMT ka netaa sira boli la. Senekelaw ni CMT baarakelaw ka nafa sorli kama. Jamana yere ka soro sabatili kama. Bawo joda ni nafa min be CMT la Mali jamana kono, dan si t'o la.

Bamako, Zuwenkalo
tile 4 San 1999
CMT-HUICOMA Lapasaton
Sebenko Nenabébaga
Bolongo

NOGODINGENJANA BAARALI FEEREW

An ka boko temenen na (boko 163 nan) an ye kunnafoni dow lateme aw ma tolinogoko n'a doncogo kan. an hakili la, faamuya sorola o la. An bëna dakun min ta nin sen in na o be boli nogodingenjana kan. Kunnafoniw bëna lateme a suguya saba kan?

Nogodingenjana yere ye mun ye ?

Senekela ka samiye diya n'a diyabaliya be sorø a ka senefenw jeni na (ni jikodess ma bila a la). Dannifenw jeni be bo dugukolo de la.

N'i ko dugukolo a fo dugukolo nafama. O te dugukolo were ye fo nogo kelen don ka dugu kolo min labo a nema. Tolinoço ni buremunoco, ni damannoco, ninnu bee ye nogo ye minnu nafa ka bon kosebe dannifenw jeni na senekela bolo. CMDT ye fere jenjew sorø nogo dilanni na feere minnu be boli nogodingenjana kan.

Nogodingenjana yere ye mun ye ? A be dilan cogo di ? A nafa ye mun ye ? Jaabi bererebew be sorø nin nininkaliw bee la.

A sifoli la, nogodingegansan ye dingé kelen de ye. Ale ni nogodingenjana te kelen ye.

Nogodingenjana ye dingé saba de jelen ye. O be baara cogo di ?

I be dingé folo sen k'a jojan ke metere 4 ye k'a josurun ke metere 3 ye. A dunya haké ye metere 1 ye. N'i tilara o la, i be banbeni ke k'a da lamini.

Dingé filanan fana be sen o cogo kelen na. Yelema te don a la.

Min ye dingé sabanan ye, o be sen k'a bonya ni to fila ninnu ye.

Danfara were min be dingé sabanan ni dingé to filaw ce, o ye kogo keli ye k'a koori. O kogo min be ke dingé sabanan o koori, jokundama ka kan ka ke metere kelen de ye. A man kan ka teme o kan. Danfara were min be kolosi dingé sabanan ni to filaw ce o be ye dingé dunya ni jokundama na. O fila mana jate o be ben metere 2 ma. Wa fana, dingé sabanan in de bëna ke nogo diman magasan ye.

Nin baara ninnu kekun ye nogo diman caman sorøli ye yoro kelen. A dabokun ye nogo suguya caman nafa sorøli ye. Baganw bo ni sununkunnoco ni namanjamanw ni buremunogow be o jate la.

Nogodingenjana lafacogo ani nogo yelema yelemacogo dingew kono:

Ni nokalaw ni kabakalaw ni namanjamanw ni binw ni baganw bo be i bolo, i b'u nagami nognon na k'u ke dingé kono dingé min labennen don a kama. I be buremunoco bors tilance yuguyugu o sanfe. O k'o, i be namanjaman don tugun fo ka se santimetere 10 nognon kundama na. Buremunoco tilance be yuguyugu o fana kan. I be taa o baara fe kudayi fo ka dingé fa. N'a fara ka se, i be sorø ka dingé in datugun ni bogø ye. Nka, i b'i hakilito bolo saba turuli la dingé kono. I be bolo kelen turu dingé kere kelen na, ka kelen turu a camance la, ka sabanan turu kere fan kelen na. Bolo saba minnu turulen file dingé kelen kelen kono, olu be yuguyugu tile15 o tile 15. O be ke sabu ye ka sumaya lase dingé ninnu jukorø, nogo be toli ka ne. I b'a to ten kalo kelen nognona. Nogo yelema yelemacogo la, i be dingé folo sanfela ce k'o ke dingé filanan kono. Kalakala be da o kan. Dingé folo nogo to bee lajelen yelema o kono. O la, nogo minnu tun be sanfe olu bee be taa ke dugumataw ye. A be ce o cogo ka yelema yelema dingé ni nognon ce fo ka se dingé sabanan ma n'o ye nogo magasan ye. I be to o nogodingenjana baara o fe kudayi. Wa san waati bee nogo diman b'i bolokorø. Nogodingenjana nafa y'o ye.

Kolosili :

Nogodingenjana man kan ka ke jiwoyosira kan bawo jiwoyo be taa n'a nafa bee ye. A ka ni a ka ladilan tintinmayorø kan.

Musa Zano Tarawele
Kucala CMDT Kalanko Bolofara
Latombaga Yusufu Jalo

**PNT : Buremunoco,
damannoco nafama**

Dugukolo senetaw ka noggoko ka bon. Noggoko minnu be don dugukolo la, olu ye suguya fila ye :

-Tolinoco ani

-Damannoco.

Damannoco fana suguya ka ca. Nin boko in kono, an bëna an sinsin buremunoco kan

Buremunoco Soroyoro:

Buremunoco be bo Mali jamana körönfeyanfan, kerénekérénnya la Tilemisi falakonona na. Jininikelaw tun y'a jira u ka jatew kono, ko buremunoco töni miliyon 20 be lamara la yoro kofolen in na-

Mali Kono, a dönnen don ko senekedugukolo caman mana banna. O sabu bora dugukolonon ani dugukolo ladonbaliya la. Buremunoco doncogou numan be ke sababu ye k'a dugukolo manako lasegin.

Buremunoco Doncogo

Walasa ka dugukolo seneta sogoloncogo ne, a ka senefenw nafa, a ka ni buremunoco kilo 100 ka don taari kelen na san o san. O buremunoco doncogo ye fila ye:

-Folo y'a be se ka seriseri foro kono.

Filanan, a be se ka nagami tolinoco la nogodinge walima wérenjana. N'a be ke wérenjana kono, buremunoco bors kelen be yuguyugu kalakala wotoro ne 10 kan. N'i nogodinge don, buremunoco kilo25 be yuguyugu kalakala sanitmetere 10 o 10 kan. Min y'a donwaati ye, Buremunoco be se ka don foro kono samiyedondafe walasa a ka se ka toli ka senefenw nafa.

Samiye banwaati, buremunoco be se ka don foro bee la. O b'a sorø sumaya ma ban kosebe dugukolo la.

Walasa buremunoco donni ka nafa lase senefenw ma, baara damadaw keli ye wajibi ye:

-A folo, buremunoco ka don cikeforo bee la.

-A filanan, ni buremunoco be don, o k'a sorø sumaya ye foro labo

-A sabanan:, n'i ye buremunoco don foro la, nognon ni segeni donni be k'i ma wajibi ye o foro kelen na.

-A naaninan, i ka dugukolonon kubenni baaraw matarafa.

Kolosili :

Buremunoco keli wérenjana ni nogodinge kono, o b'a to a be nigindiya ka senefenw nafa kosebe. I n'a fo nogo tow, buremunoco man kan ka ke yoro la min dugukolonon barika ka bon.

Musa Zano Tarawele
Kucala CMDT Kalanko Bolofara
Latombaga Yusufu Jalo

"Kɔnɔkulu jelen de bɛ bii fo".

Mali jamana togodaw ka yiriwa sira boli a nema, o ye cakeda caman hami ye. O cakeda dɔw ye CMDT ni IER ye. OHVN ni DNAMR bɛ fara olu kan. Jamana cakeda naani ninnu y'a faamu ko farajogonkan de bena a to olu bɛ no belebele bɔ jamana togodaw ka yiriwa sabatili konuman na. Nin hakilina ye baarada naani ninnu bila ka tɔnsigi do ke Ntarla, Kucala cikemara kɔno.

San 1986, seneferenw bɔta hake ma caya ka se a cikesan jate dansiglenw la. O y'a to damakasikanw bora senekelaw yɔrɔ ka k'u lase Mali jamana seneke nənaboli cakedaw ma. CMDT ni IER wulila o waati ka hakilijakabo wolo fensən u ni nɔgon ce yaasa u b'u fanga fara nɔgon kan ka geleya ninnu nənini k'u ta ka bɔ cikelaw kan cikesan nataw kɔno. Baaranjɔgɔnya laadalatɔnsigi daminena o cogo la CMDT ni IER ce. O nɔgɔnyeba kelen bɛ ke san o san nin baarada ninnu ni nɔgon ce. Jinan ta kera Ntarla feburuyekalo tile 9 fo a tile 11. CMDT ka cidenw tun bɛ kene kan k'a fara IER ni DNAMR ni OHVN taw kan. Laadalalaje in tun nemaaya bɛ CMDT nemaaba ka kankɔrsigi kerenkerennen bolo n'o ye Dɔnkotigi Zana Wensan Danbele ye.

Ciden maa 54 nana u sigi ka cikesan temenen (98/99) baara bolodalenw kiime. O kɔ, u tilala ka cikesan kura nata (99/2000) baara ketaw dantige.

Kiimeni nasira la, a yera k'a fo ko baara dɔw kera dɔw bɛ senna, dɔw yere ma damine. Minnu ma se ka waleya san temenen kɔno, lajekelaw y'a nini olu ka fara baara keta kuraw kan.

Jamana cakeda fen o fen tun bɛ kene in kan, a kelen kelenna bɛs ye kɔrofɔ dɔw lateme lajekelaw ma. A kɔrofɔ caman bolila geleya ni degun

CMDT ni IER nema minnu tun bɛ laadalatɔnsigi kene kan.

sɔrɔlenw kan u ka baara ketaw waleyatuma.

Tile saba nɔgɔnye in kɔno, degunw ni geleyaw bɛs fesefesera k'u kunkun n'u nənjen bo nɔgon na. A kunceto, lajiniw bora ni sira taamata 12 ye :

-Hakilijakabo kulu dɔ ka sigi senkan.

-Səbenw labencogo n'u kɔnɔkow ka damakεŋe.

-Tigesi kolokololen si numan ka nini.

-Suncaya ni seneferenw wulili cogoya ka lajeyya.

-Cikefɛrew ka damakεŋe ni cikemara bɛs ka lahalaw ye.

-Siw ka fesefesə u nafa sorota cayali sira kan.

-Feesrew ni dabaliw ka tige koɔrilantumu kelecogo numan na.

-Koɔri furakeliminen hake ka caya ka fan bɛs labo.

-Feesre jɔnjɔnw ka nini nɔgon boli la n'a ma ke ni dugukolo tɔneni ye.

-Feesrebolo jɔnjɔnw ka dantige səgesegeli dakunw na.

-Siw lasagonni feesre numanw ka nənini.

-Furakeliminen jɔnjɔnw ka nini sumansiw nɔminbagaw kεlεli kama.

Ninnu de kera cikesan kura baara bolodalenw ye. U waleyali bɛ damine jinan san fo ka taa a bila san 2002 waati la. Cakeda naani ninnu kelen kelenna bɛs y'u walebagaw ye. Laadalatɔnsigi kuncera ni nin lajiniw ye.

N'Ala ye waati nataw jira an kene na, an b'a baaraw kiimeni kibaruyaw lase aw ma. Yan'o ce, a nininen don cikelaw fe u k'u fanga fara cakeda ninnu ta kan baara bolodalenw waleyali konuman na bawo "kɔnɔkulu jelen de bɛ bii fo".

Yiriwa bɛ sira sɔrɔ o cogo la Mali jamana togodaw kɔno.

Musa Zano Taraweles
Kucala CMDT Kalanko Bolofara
Latɔmɔbaga Yusufu Jalo

Kabako

Kabako cayara anw ka jamana kono bi, fo k'a sebekoro caya. A ko kelen be damatemekoba ye anw yerew bolo. Hali an t'a don tugun an bena fen min ke. Barisa n'an ye kolosili ke, an b'a ye k'a fo ko keta bannen don anw bolo. Mogo fu jeninen cayara anw cema. Hinbaato dogoyara, w'a nigelya no nenen don. Hasidiya fana ker'anw caman taamajogon ye. Nta te ne, wa mogo were ta te ne. An bee ta ka tijes, o de y'an sewako ye, o y'an haminako ye. An be yaala ni nin miirina juguw ye su ani tile. Don o don, an be ka segin an kofe.

Netaa sira be ka tunu anw ka jamanaden dow la u ka janamaya kono. Jamana ka netaa tu haminanko ye bilen. A dow ka baara te fosi ye dinelatige kono fo nogonkonya ani yere wajibya. A dow b'u ke mogo numan ye nka fosi man jugu ka teme u kan. A caman b'u ni jeman bo k'o jira i la, ka soro fosi tu jukoro fo jolifin. Mogo don fana jogo jugu caman be soro minnu na. U t'a fe mogo were ka b'u ka jogo juguw kalama. Fosi tu kamanagan dinelatige kono. An ka mogokorobaw tun te da ka miiri fen o fen na folo k'o te se ka ke, u b'o ke. Mogokorobaw tun be siran fen min ne, u te siran o fana ne. Ninnu de y'anw ka kebalike caya bi. Sanga ni waati bee, wale jugu dow be ka ke, dabalibanko dow be ke, wa kabako dow be ke u fe. Ce b'u la, wa muso fana b'u la. Nka min ye n kononafili o y'an balemamu do ka niginnelela ye. Anw ka bi muso dow te hine tugun, u te makari, wa u ni ka gelen kosebe. O dun te muso danbe ye. Mogokorobaw tun b'a fo folo an tulo koro ko wolomuso ka fen te juguya ye. Olu de be wolo, wa olu de ye jamanajolaw ye. Jamana te se ka yiriwa musow ko, a te se ka taa ne u ko wa jamana camancejiri y'u ye. Jamana te se ka diya ni musow sen t'a la. O de koso muso man kan ka juguya. A man kan muso ka kojugu ta k'a muso were den seger. A ka kan ka naniya numan korsi a mogonogon ma sanga ni waati. N'o kera a be lafiya soro, a denw fana be lafiya soro u ka dinesosigi la. O ye kuma in koro ye mogokorobaw fe. Mogo mana fen o fen ke dinelatige kono, o juru be sara i ye. N'i ye numan ke, o numan be sara i ye, wa n'i ye juguman ke, o juguman fana be sara i ye. Siga t'o la.

Ni mogo min ye kuma in ta k'a

fesefese i ba soro fosi t'a kono ni tijes te. Barisa i mana mogo o mogo ye k'a te numan ke a mogonogon ye, o tigilamogo fana mana koro mogo fana te hine a la. O koromasurun y'an balema delilikela dow ta ye. A dow be tile ka yaala nka u te fosi soro k'o sababu ke, waati min na ni se tun b'u ye, u tun te numanya ke faantaw ye, u tun te hine, w'a u tun te makari. O de koso bi mogo te hine u fana na. Sanga ni waati bee, u be gelelya kono. N'i ko muso, i ko jamana yiriwabaa, n'i ko muso i ko jamana sinsinbeere wa n'i ko muso, i ko jamana ka netaa siraba. Nka anw ka bi muso dow ka farin kojugu i ko cew. Hali cew te son ko min keli ma, u b'o ke. Fosi dun te an balemamu ninnu ka nin walew kofe fo bolocin jamanaden bolo. U be wale juguw de ke k'a fo ko mogo tu ye. Bamananw dun ko ko "mogoba dogo be, nka Ala la dogo te". A dun be kojugukela dow nena k'u be ka jan da Ala ne de ka soro u be ka jan da u yere de ne. Mogosi te jan da Ala ne. Ala te koro mogo si koro. Nin ye fen o fen nini ale Ala fe, a b'o nogoya i ye. Nka "mogo mana i seko bee ke dinje kono, i te fosi ye i nekise fila la fi kekeko". Anw balemamu dow dun ta kelen be dinje in kono seko ke k'o. A dow te ka fosi nejini fo denfaga. U ma baara fosi soro fo k'u sinnamusow denw b'one u ni na ni posoni ye. Haki fagakun tu la. Ala ni hasidiya ani nighogelya y'a dow sababu ye. U ma ci fosi soro fo mogo faga. O keli y'u sewako ye. U te siran w'u te yiranyiran ni wale ninnu keto la u fe. A ko kera sangawuli ye. Dogoli te Ala tugun. Denfaga be ke fan bee fe sisan. N'i taar'anw ka keneyasow la bi bi in na, kerkenkerennenyala anw ka denmisennin minnu ni bana garabasalen y'u min, olu be da yoro min na, n'u b'o wele ko Pediyatiri i be taa denmisennin caman ka bana sababu ye. Posoni min dir'u ma, u ba sinamusow fe.

N'an y'o yoro banabagatow sigi tan o tan, i be taa soro wooc ye posoni no ye min sababu bora sinamusow ro. A to ye Ala ka bana ye. Nin wale jugu in de sangawulien be sisan anw ka muso dow fe. Wale minnu kunmasuli ka bon, a malo ka bon w'a tijenni ka bon kosebe anw ka jamana kono. Jamana si ka here te nin ye. San o san ko kura do be bange anw fe yan min ye kononafiliye, wa dabalibanko fana

don hadamadenw fe.

Uinan san kelen be denw fagali san ye ni posoni ye wolomuso dow fe. Minnu te siran Ala ne abada. Hali a ma men kosebe, an balemamu do kera sababu ye de ka posoni d'a sinamuso den ma. A kera karidon do fe min benna feburuyekalo tile 14 san 1999 sogomada fe... Den min tun dilen b'a yere ma walasa a ka ladon. Nka nin muso in ma se k'o don fewu. Mogokorobaw dogoyara du kono waati minna a ye den wele k'a ka na furaji min barisa den in tun ma kenyea kosebe. O de koso a y'a yere ke furadila ye den ma, ka posoni k'a kono. Nin wale be ke a fe waati min na, denmisenninw de tun be yen. Den kirkarala a bolo, a tun t'a don a bena fen min ke. A ye den in ta ka se n'a ye sigida musokoroba do ma. O y'a nininka ko mun ye den soro, a k'o ma ko fosi ma a soro. Nin mogo o mogo y'a nininka a b'a fo ko den ka bana koro de wulila. O kelen tuma min na, u taara ni den ye dogotoroso la. Dogotorow ye den laje. O be ke waati min, o y'a soro den tun be ka joli doren bo a da fe. U y'a nininka ko yala mun ye den in soro. A k'u ma ko fosi. U y'a segesegé kosebe nka a ma son ka tijes fo. Waati min n'a ma son ka jo a la, dogotorow y'a jir'a la ko fosi te ni wale ke nin sege te n'u ba fo ko "posoni". O bee la, a k'ale ma fen k'a kono.

Dogotoro ye wele lase lakana mogow ma, n'o ye polosiw ye. Sanga damado olu nana u cun dogotoroso kono k'a mine o yoro n'bee k'a nininka a dakan na. O kelen, a ka soro ka tijes fo k'ale no don. O kuma fo a fe, polosiw sinna k'a bila u ne ka taa n'a ye kaso la. A tun y'o min nini, a y'o soro bawo den in ma se ka kisi tugun. Muso kera nibomuso ye, a kera bolodennkonin taamaseere ye dugu kono, hali jamana kono. A te lafiya soro tugun a ka dinelatige kono.

Nin ye wale ye bee ka kan k'i yoro janya ka bo min na. Ka d'a kan mogo o mogo ka baara ye ninbo ye, o tigilamogo ni Ala man di, i ni mogo man di. Wa i te nesuma dinesosigi la; i te nesuma laharra fana. Fosi t'i ye fo nimisa.

Ala k'an son hakili numan na, k'an son dusukun numan na.

Ala k'an kisi'nin wale juguw keli ma.

Mamadu Fane
Sikoroni Bamako

Siwaay ye No Bo Kucala Cikemara Kono

Jatew y'a jira ko senekedugukoloow nafa barika be ka dögoya k'a sabu ke dugukolonon ye. CDMT ni Mali woreduguyanfan cikelaw y'u hakili jabkabo senekeyorow ka nin degunba kan walasa ka dankari a la. Feere minnu bora o hakilijakabo kono, olu be ka waleya a nemma Kucala cikemara senekelaw fe. Ton do sigira a baaraw kama n'a be weele SIWAA. Kucala cikebuguda wooro de ye nin dugukolo lakanani ton sigi : Kariko ni Tiri 1 ni Tiri 2 ni Nanposela ni Sinsinna ani Mpereso.

San 1985, CDMT ka togoda yiriwali bolofara ka jatew bora a kan k'a fo ko dugukolonon be ka finge bila cikebugudaw ka soroda la. Bolofara sigira a baaraw kama. O baaradabolofara ye cikebuguda caman kalan dugukolonon kunbenni feerew la. O donniyaw sorolen kono, Kucala cikemara dugu 6 y'u fara nogon ka dugukolonon kunbenni tonba do sigi k'a baaraw waleya.

SIWAA ye mijankakan ye. A bamankannama ye kungo jalan ye. "Kungo jalan" sigikun te doweré ye ka dugukolonon kunbenni donniya sorolenw waleya dugu 6 ninnu kelen kelenna kono. Siwaay dugu 6 ye labenw sabati ka baaraketaw bo a sira fe. Komite sigira dugu kelen kelenna kono baara taabolow noboli kama. Baara folo minnu kera Siwaay dugu 6 denw fe, o kera jirtru ni baganituru ni kabakunda ye. Jiri ni bagani minnu turula, olu ka jan ni mogo kundama ye bi. Foro caman laminen don ni jirikenesinsan ye.

Dugu komite ka baara do fana ye dogotige ni tasumadon walew konna ye.

Feere minnu sorola dugu komite bolo, o ye dogotige kene danboli ye. Komite y'a nini gakurujana ka don du. Bees kono. Musow ye donniyaw sor o sura kan. Dogobo waati fana dantigera dugu kono.

Ta donni kungo la, o ye wale ye min ce ka jugu kosebe, o tinenin te fo maa ye. Kunnafonilase ye dugu komite ka baara kolo girin do ye dugukolonon kunbenni

baaraw la. O sira kan, forotigiy ladonniyali b'o la ka fara demejekulu ka hakilila ditaw laseli kan. Nin baara ninnu waleyali konuman te taa kalan ko. Siwaay Dugu komitew y'o ta k'o don ba la. O de be na ni kalanbolo sigili ye lamini lakanani baaraw bees kan. Demejekulu joyoro y'o ye. CDMT ka baaraketaw y'o ye.

Baara o baara, a n'a galleya don. Siwaay ye geleya minnu sor o ka lamini lakanani baaraw la, o bora ma d'ow yoro n'olu ye yeresagoke maaw ye. A do bena kabakuru dalenw ta walima u be jirikene tige u sago la walima u be tasuma don kungo la. O dun be baaraw segin ko. Walasa o wale cejuguw ka kon a nemma, Siwaay dugu 6 tondenw y'a nini benkansében ka laben u n'u demejogonw ni Fanga ce. O benkansében labenna. Dugu ka netaa b'o la. Dugudenw ni nogon ce ani dugudenw ni dugu were maaw ce, baara jogonya kera Siwaay ton taaboloba ye. Jamabaara dabora Siwaay dugu kono. Nenawoloma te a baaraw la.

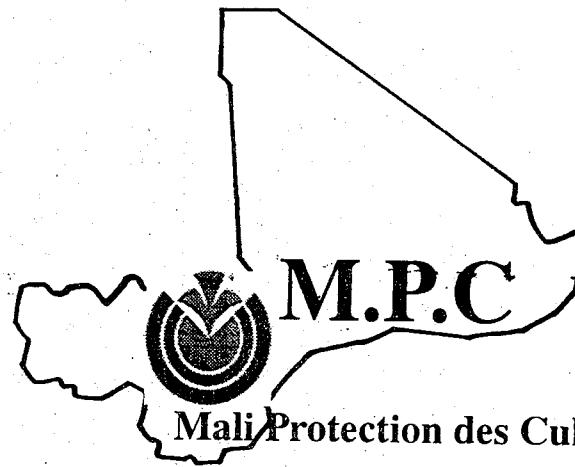
Siwaay duguw kono, labenw be senna yaasa ka maa kelen sugandi dugu 6 ninnu kelen kelenna kono baara kelenw kiimeni kama.

Maa be se ka a fo ni hakillatige ye ko dugukolonon kunben baaraw ye sira sor o Siwaay duguw kono Kucala cikemara kono.

Benkansében in kono koye mun ye ? An bena olu las'aw ma boko nata kono .

Musa Zano Tarawele
Kucala CDMT Kalanko Bolofara
Latombaga : Yusufu Jalo

"MPC", Mali Senefenw Lakanani Cakeda

Mali Protection des Cultures

Aw mago be fenjenama-fagalanw na, a muguma n'a jima,

Aw mago be sumankisefurakelanw na, nakokonofen kisew la,

Aw mago be binfaganlanw ni bagaji fiyefiyelanw na, Binfaganlanw na,
- "CALLIFOR" be yen. Ale be bin silatunu koori jukoro.

- "RICAL", ale be bin bees faga malo koro.

- "ALLIZINE", ale be kaba binjuguw bees faga.

Nin binfaganlan ninnu be bin silatunu foro kono tile

45 kono na.

- "CALLOXONE", ale be bin jeni k'a ja tile damado.

- "KALACH", ale be jongon ni jole (bin jugu fila) silatunu tile 10 kono na.

- "MARSHAL", fenjenama-fagalan muguma lakika don min be sumansiw furake. Fiyefiyelan "MATABI" fana be "MPC" ka fenjenama-fagalan feeretaw la.

Fenjenama sugu bees forokononaw, baganw ani jiginekononaw taw, ninnu bees be sor o "MPC" ka cakeda la.

A ye wuli k'aw kunda :

Dibidanin kan Bamako, Hamadu Ture ka du la.

A file Remon Puwenkare togola bolon kono

Bataki temesira : 603

Negejuru temesira : 23 35 34

Subahanamansintigiw be se ka "MPC"

Iakodon nin sira fe :

e.mail : MPC Cefib.com.

Mali senefenw lakanani cakeda sigikun ye Mali seneko yiriwali de koye.

K'aw to "MPC" ka fenw kan, sumankise marataw senefenw be lakana konuman.

Siga t'o la.

Sira n'a nōfekasaaraw

Nin dakun in na, Jekabaara kalanbagaw bēna kunnafo-niw sōrō, kalo o kalo sira kasaraw kan adamaden ka balo n'a ka kēnēya lagosisirraw kan. Walasa k'o baara ke ka nōsōrō, an ben'an banban dijē kēnēya sabatitōba (OMS) ka dantigesēben kōnjōk kan, min bora a fe sira kōnni lajnini donba kadara kōnō. A ka c'a la, sebēn in be kuma sikarati de kan. Nka, a ka kan k'a dōn ko sira suguya bēe ye masibafen ye adamaden ka kēnēya ma. N'an yēre ye an taasi sebēn kalanta ninnu kan, an bēna a ye ko fēn wēre be sirako la min be mōgo hakili keleku. Kasara hake o hake bēna fo sirako kunkan min bōko in na, o bēe be sikarati de kan. Ni siramugu fana ta farala o kan dun.

Dakun fōlo : sira ni kēnēya : kelenw

Sikarati minnaba fila o fila la, kelen be sa k'o sababu ke sira kasaaraw ye. Setigijamanaw kōnō, sikaratiminnaw tilance bēe be sa ka kōn u si san 70 ce. O b'a jira k'u ka balosi hake be segin ni san 20 ni kō hake ye. San o san, mōgo miliyon ni kō de bē fatu, k'o sababu ke sira nōfekasaaraw ye. O b'a jira ko saya kelen be ke sanga 80 o sanga 80.

Ni kow tora o cogo la, dijē kēnēya sabatitōba (OMS) ka jatemine na, sanni san 2030 ce, maa miliyon 10 de faatu san o san k'o sababu ke sira nōfekasaaraw ye. O bē ben saya kelen ma dijē kōnō sanga 3 o sanga 3.

Dōoni dōoni, sira be ka bila sababu juguw bēe yēre adamaden ka saya juguw n'a ka magosijuguw la.

N'i dun ye jatemine ke, i bēna a sōrō ko dakan ko te. Mōgo be se k'i yēre bali ka se kasara in ma. OMS y'a naniya siri ko a k'aw janto an'aw ka nafolow donsira kēlēli kadara kōnō, walasa ka balili ke nin kasarabla lakovonnen in hake dō la, ani maa miliyon kēmē yirika wērew ka saani san 2030 kōfesaw kōnō.

A) - Maa hake joli de bē sa ?

Sira nōfekasaaraw be maa faga k'i to i sen kan. Sira nōfekasaaraw be da kēne kan san 10 walima san 40 hake sira-min kōfē. O b'a jira k'o maa o maa be faatu bi k'o sababu ye sira nōfekasaaraw ye, k'o sababu be bo sira-minen temenenw de la k'a ta san 1950 fo san 2000. Sira nōfekasaaraw be maa miliyon 60 ni kō de faa dijē jamana yiriwalenw dōron kōnō. O kōrō ye ko o hake ka ca ni dijē kēleba filan-nan senfēmōgo fagalenw ye.

- Ni kow tora nin cogo la, sira bēna mōgo miliyon 100 masurunya de faga san kēmē filanan nata san tanfōlo filan kōnō.

- Ni kow tora nin cogo la, sira bēna ke sababu ye ka maa miliyon 500 de faa san nataw, olu minnu be balo la bi.

- Bi, maa miliyon 300 minnu si be san 30 jukōrō siniwajamana kōnō, maa miliyon 100 hake bēna sa k'o sababu ke sira nōfekasaaraw ye. O hake tilance be sa k'u si to san 39 ni 69 ce.

Sosiyalisimujamana kōrō kōnō, saya hake %14 nōgōn sababu bēna bo sira nōfekasaaraw la k'a ta san 1990 la ka se san 2020 ma. O bēremahake be se %22 ma. Sira ye ce saya hake %56 sankorotali sabau ye, minnu dulonnen don bana gēlenw la k'a ta 1990 san na ka se 2020 ma.

B)-Sira nōfekasaaraw joli de bē yen

Sira be bana 25 nōgōn de jujon na. Bana dōw dakun na, i n'a fo fogonfogondimi ni sōgōsōgōjalan ani sōgōsōgōgelen. Sira y'o banaw sababu ye. Sikaratimbaluw be sikarati sisi min sōrō k'a sama sikaratiminnaw nōfē, olu fana be a geléya sōrō bana siratige la, i n'a fo sikaratiminnaw yēre. Sikarati sisi man ni sikaratimbaluw ma, barisa a be fogonfogondimi ni bana wēre bila u la. Sira joyōrō ka bon fana dusukunnabanaw sōrōli n'u sankorotali la. Musow ka sikaratimin be se ka ke kōntijew sababu ye, ani denjenninw ka hakili lagosi. A be se ka ke denmisēn ka

mokojuguya yēre fana sababu ye. Bangebaa sikaratiminnaw den fitinin-ninma be se ka bali ka sa walima ka sōgōsōgō lasōrō fo ka se ninakili-degunbanaw ma i n'a fo mura ani fogonfogon-nōrō-galakala.

C) - Sikaratiminnaw joli de bē yen ?

- OMS y'a jatemine ko san 1990 damine na, ko sikaratiminnaw maa miliyari kelen ni murumuru de tun be dijē kōnō.

- San 1990 damine na, dijē kōnō ce kuuru hake %47 de tun be sikarati min. A muso kuuru hake %12 de tun be sikarati min.

- Denmisēn sikaratiminnaw hake be ka caya ka taa a fe. U hake sankorotara jamana kelen kelen bēe kōnō. O ye masibako ye. Fen min ye dilanyōrō ni feereyōrō ye, o kuraw be ka sigi sen kan waati bēe, ka sōrō korolenw fana be sen kan. An dun k'a dōn ko sira (sikarati) ye masibafen de ye dijē kōnō.

A, sira te min fen ye koyi !

Bayellemabagaw
Tumani Yalam Sidibe
Yusuf Famori Fane

Siyaka Dunbiya ni Bakari Sangare

An ka yele doonin

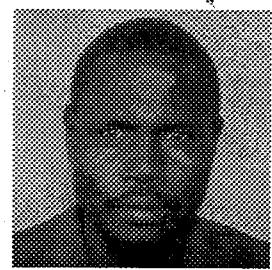
éditions Jamana

Maana

Nin tun ye muso do ye, a togo tun ye ko Alamine. Ala ye denke kelen nōgoya Alamine ye, min togo tun ye ko Npejo. Kabini Npejo wololadon, a ni mangoya don. Bee lajelen b'a dōn ko denyerēnin ye fēn mandi ye. Nka Ala ni mangoya koson, mogo si tun t'a fē ka maga Npejo la. Hali a bora min joli la, n'o y'a wolofa ye, o yere tun t'a fē ka Npejo ye a ne na, kuma te mogo wēre gansan ma. A y'a ka denyerēninya ke a ba kelenpe dōron de bolo, fo ka na a si korobaya ka se san seegin hake la. Ala ni mangoya sababu la, mogo si tun te Npejo bila baara la u ka du kōno. Dugukōnōmogo tow ko te. Npejo si nana se san 15 hake la, a ni fēn o fēn tun ye sere ye, olu bee sigira negekorō k'a to. Don do la, Npejo ba Alamine ye Npejo bila a ne k'a ka dugu sēgerē. A selen ye, surofanadun kofe, Alamine y'a balimaw fara nōgon kan k'a f'u ye ko Npejo file u kōro nin ye, ko a faw y'u ban a la k'a sababu ke magoya. Bamananw b'a f'u ka nzana do la, ko : "to mana goya, k'a be segin a minen kōno". O kera Npejo ta in ye de. A balimaw k'o te baasi ye, ko da te se k'i bo bonbonsi bōkojugu kōro, k'u y'a me. Kabini Alamine balimaw ye nin kuma fo, a hakili sigira dooni. Npejo benkew nēnawaati nana se, u y'a sigi negekorō, ka muso furu ka di a ma. Ala y'i to a ka masaya la ka den ceman ni a musoman nōgoya Npejo ye. A ba Alamine nana faatu, ka Npejo n'a muso n'a denw to ye., Kumadonsow ko : "netugu te galoye sa". Kalo damado o kō, geleya nana don Npejo denw n'a benke denw ce, o kera geleya dan ye, ko te ne min kō, a kera o ye. Npejo y'a nini a benkew fe, k'a be segin a faso la. Olu ye yamaruya d'a ma, a ye minenw ce ka yen sēgerē. A taali ma teme kalo saba kan, a k'ā mangoya juguyara ni kōrōlen ye, ka masorō dugumogow ye ben-ben-ben tige an'a ka denbaya bee lajelen kōkan, u te taa mogo ka so, mogo yere fana te taa u ka so. Npejo tora o sigi la dugu kōno, fo ka na a denw korobaya. A denmuso folo nana se furu ma, mogo wulila o nōfe, mogo ma sōro dugu kōno min sonna k'i da don o furuko kuma na.

Ala ni Npejo ka mangoya y'a sababu ye. Nka mogo mana ke cogo o cogo ye, i na kodiya do kelen ye dugu kōno. Ala ye Npejo kanu don kama- len do la dugu kōno, min togo tun ye ko Cesama. Npejo kodiyara Cesama ye, o tun ye kodiya dan ye. O siratēge la sa, an bee lajelen ka kan k'a dōn ko teriya ma damine bi, kabini lawale ko don. O de la sa, Npejo taara a denmuso ka furuko kunnafo- ni da Cesama tulo kan, ko a ka fara a kan bawo furukuma ka bon mogo kelen ma. Cesama k'o te juguman ye. Don do la, Npejo denmuso furu- bagaw nana n'u ka woro folo ye, a ye mogo bila ka Cesama wele ko dunanw nana. Ciden seginna ka na a fo a ye ko Cesama k'a be na. U b'o

fere la, a ye dugu cekorobaw sigilen sōro gele kan dubalenba kōro, a ye foli ke, u y'a lamine. A y'i kanto ko "n bōtō don Npejo denmusonin ka furukōrofō keyoro la, aw te woro do mine". A y'o kuma bo a da yōro min, hali cekorobaw ma kumayoro yere sōro, kamalen belebele danyerela do tun b'u cēla yen, o sinna k'i cun ka bo gele san fe, ka na tege da Cesama ne kan pa ! fo k'u mogo fila bee dafiri duguma, ka worow bee yereke. Cekorobaw kōnonafililen tora ten. Nka a ma ne u ye kamalen nininka k'i b'a gosi mun na ? A y'u jaabi, k'a

Yusufu Fane

sigi la, Cesama nana foli ke, k'i sigi. Foluw bannen, dunanw ye fēnw di Cesama ma, o k'u lase Npejo ma. A ye fēnw min, k'a fo Cesama ye ko fēnw ka ni, k'a ka foli di dunanw ma k'u ni ce ; k'a sebekorō kera. Cesama ye dunanw fo kosebe. Kōrofō bee lajelen bannen kō, dunanw sōroka ka sira nini furujogonw fe. Sira dir'u ma. U wulila. Dunanw taalen kō, Cesama ye laadilikan caman fo Npejo ye dinisosigi kow kan, ka sōro ka sira nini a fe. A wulito, Npejo ye woro caman d'a ma, ka a fo kosebe a ka baara numanya kan. Nka o si ma Cesama fara Npejo la. Don do sōgomadafé, Cesama ni Npejo be baara la npegunin kōro sokofe, dugu kamalenkuntig nana u fe yen, a ye foli ke k'i sigi. Cesama ko bisimila, do di. A ko juguman te ; surō, dugutigi muso ka sarakasaga minenā nsonw

ye min ke, k'a b'o dōn. U ye Cesama nininka k'i ye mun k'a la ? A y'u jaabi, k'ale ma dōwēre fo Npejo denmusonin furuko kuma kō. Kamalen y'i kanto k'o fila wēre fo tugun n b'i da fa joli la sisan. Cesama y'i ke sewu. Cekorobaw tilala k'a lagosi k'a da a ka numanya kan. Nka o si ma Cesama fara Npejo la. Don do sōgomadafé, Cesama ni Npejo be baara la npegunin kōro sokofe, dugu kamalenkuntig nana u fe yen, a ye foli ke k'i sigi. Cesama ko bisimila, do di. A ko juguman te ; surō, dugutigi muso ka sarakasaga minenā nsonw

fe, cekorobaw ko n ka na Npejo nofè ka taa n'a ye. Cesama y'o kuma lase Npejo ma, a k'o te baasi ye, a wulila, u ye sira mine. U selen dugutigi ka so, cekorobaw ko Npejo, i welekun te dowerè ye, surò nsorow nana dugutigi muso ka sarakasaga mine fo a ka so kono. Segesegelikew y'a jira ko mogo were si kasa tun te so kono e kelen ko, yali a ko kera cogo jumen na ? Npejo y'i kun jan san fe, min jiginna a kono, o kera bamananw ka nzana do ye ko : "mangoya te ntori faga, ko takafili de b'a faga". Npejo k'a be kuma yoro min, kamanalen do y'i yelema ka tegé da a ne kan wa ! de k'i toron a kan, ko a ye n'an k'a siri, mogo were si no te n'ale te. O kelen, jama girinn'a kan k'a mine k'a siri k'a ke kolikoli, f'a dalen be njanan a disi la. U ye karawasi don kamanlenkor dafalen do bolo, o wulila k'i jo Npejo dalen kunna k'a nininka, ko : "E de ye dugutigi muso ka saga sonne wa i m'a mine de ? A ko k'a be jaabili ke yoro min, kamanlen in ye karawasi d'a kun ba ! ka sorò k'i kanto ko i da mine, namaden, Alajugu sulantere, jon were be nin baarajugu ke dugu kono ni e te. A ye Npejo sebekoro dasi, k'a komandi mogo si ye dugu kono. A segennen, u sorola k'a foni k'a bila. A wulila k'a sigi k'i kanto ko "mogo te ke fosi ye i dakan ko." A y'o fo yoro min, a terike Cesama nejisira fila jiginna, nk'a te kun a la ka kuma. Jama jensenna k'u

Jekabaara

Lablikuntigi	
Yusufu Jalo	
Sebenjekulukuntigi	
Yusufu Jalo	
Sebenjekuluku	
Bakari Sangare	
Yusufu Fane	
Jekabaara ni ONG cesira	
taamabaga	
Fanta Kulibali	
Negenw këbaga	
Nuhun Madani Tarawere	
ko Banun	
Baarakenogonw	
Makoci, SNV, OCED	
Hakebota:	
11000	

mogo fila sigilen to dugutigi ka so. U mena n'u ma wuli minke, dugutigi nan'i kanto k'u ka taa ka bo a ka so. "Mogo jaasilenw, n te jigin Npejo la, Cesama e sarakamurukuru min be a nöfuyaala la, a na ke e nena". U wulila ka bo dugutigi ka so, Npejo ni Cesama y'u kofara nögon na, bee taari'i ka so. Tile damado o ko, dugu nafolotigiden do binna alimami denmusonpogotigi falen kan denmisew ka barokeyo la. Aa ! daga wulila, sonkala ma ye. Dugu jera yoro min, dununba gosira, ka dugu cemisen bee lajelen wele dugutigi ka so. Jama dafara tuma min, kuma dira jeliba ma. O y'i kanto ko "ayiwa, denmisew, aw welekun te dowerè ye, surò "mogomangoden" do binna alimami denmuso kan, dugutigi ko k'aw nininka ni min no don". Jeliba ye kuma lase cemisenw ma nin cogoya de la. O fora yoro min, fo ka cemissen man di do kanbo jama cela ko jeliba, "e yere ma kuma fo k'a ban wa ; aw t'a don ko nin te mogo were si no ye dugu in kono ni Npejo ka "do b'an bee fe" te". O kuma fora yoro min, i b'a fo ko dugumogo bee lajelen bennet b'o de kan. U ye mogo bila ka "do b'an bee fe" wele. A nana, jeliba y'a nininka, ko "do b'an bee fe", mun y'i ci ka bin alimami denmuso kan surò ?" A ko k'a be jeliba jaabi yoro min, cemissen do y'i sen ke k'a dasi a ko la, fo k'a nun turu duguma. "Do b'an bee fe" ma wuliyoro sorò tugun, u y'a sebekoro dasi fa ka a suma. Jama yerekera tuma min, dugutigi ye kamalenkor ce fila wele k'u ka na "do b'an bee fe" sama ka taa a fili fere la, a k'a ka wulukolonsaya ke yen. Olu hana a sama ka taa a fili yen, k'u-ko don ka taa. "Do b'an bee fe" ye tile mumbee ke, a dalen be fere la, fo fitiri. Su sumaya jiginna tuma min na, a y'a yere sorò dooni ka wuli k'i sigi. A nematigera pewu tuma min, a wulila k'u ka so segeré. Nbalimaw nin baara jugu bee lajelen kekun dugumogow fe walasa Npejo n'a ka denbaya be se ka dugu bila cogo min na. Nka o si ma Npejo faso kanu bo a la. Nka bamananw b'a fu ka nzana do la, ko :"ko min te dabila, ko muju t'o ne". Npejo ka muju ma se ka ke a ka mangoya fura ye.

Mun bora o ko? O be lase aw ma boko nata

Yusufu Fane

Poyi : DASE ANI DOLO

Ne senekedaba kan don
Kamalen sarama, dutigi namantan
Dutigi min denw bee dama ka kan a
bolo

Minnu be numan ke o,

Minnu te numan ke fana,

Ne daba de be dugu jo,

Nka n te du jo.

Bawo kabini tile boyoro,

Fo a binyoro,

Maa ma ne daba deme,

A kogo jolila, dese te.

Jon te ne daba don ?

Jon te n fa daba don ?

Hakilitigiw, ne ni aw don !

Tijé don, aw te ne don tun,
Sango ne dogoke dununkorónin,

O min te segen,

Ne iakununi na, sogoma o sogoma.
Hakilitigiw ne ni aw don.

Hakilitanw ko te

Bawo kono faralen,

O mago te no nenen na.

Aw ye waso jenbe labo kene kan,

Aw k'a godon

Ne daba ka n don,

Ka n don,

Ne daba ka n keleku,

Fo ka n keleku.

Fode Sumunu, Kafoyiriwatón
Kuntigi ka bo Kuñana,
Kucala CMDT Cikemara kono

CMDT mogo minnu ye sebenni ke boko in kono;

Madu Yusufu Sise - Bamako;

Dawuda Matiye Dapo -

Bamako;

Mamadu Lariya Sise -

Bamako;

Usumani Tarawele - Fana;

Daniyeli Kulibali - Buguni;

Amadu Teli - Sikasso;

Musa Zano Tarawele - Kucala;

Siyaka Dunbiya - San;

Abudulayi Kara - San

Yusufu Jimé Sidibe - Kita